

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
21 octombre st. v.
2 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 42

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

George Asachi.

Duminea trecută, la 14/26 octombre, în orașul Iași s'a ținut o mare festivitate culturală-națională. S'a desvilit statua lui George Asachi, care ca poet, diarist și ca unul din întemeietorii teatrului național, a lucrat mult la deșteptarea literară-culturală română.

George Asachi s'a tras din o familie originară din Basarabia, după alții din Ardeal. S'a născut la Herța, tîrgușor în Moldova de sus, la an. 1788 martie 1, ziua st. Dochii, homonimă cu Dakia séu Dacia, pe care el a ilustrat-o prin balada »Dochia séu Traiana.«

Părintele lui George Asachi, care după mórtea soției sale a intrat în tagma călugărească cu nume de Leon, bărbat învățat, aprențând o educațiune clasică pentru creșterea fiilor, s'a mutat cu familia sa la Leopole în Galiția. Din etate de 9 ani George a urmat acolo cursul studiilor în limba polonă, latină și germană, și la 1804 l'a încheiat la universitate, căpătând și gradul de doctor de filosofie.

Dară tot-deodată el s'a aplicat la specialitatea ingineriei civile, și în etate de 17 ani a căpătat diploma de inginer și architect. Intornându-se în Iași, el s'a aplicat în lucrările artei sale.

O grea bolă, urmată după friguri îndelungate, l'a îndatorat, după consultul doctorului Belter, a schimbă clima. Drept care în luna aug. 1805 a căl-

torit la Viena, unde a urmat studiul înaltelor matematice sub direcțiunea celebrului astronom Burg, carele fu de Napoleon I destinat pentru calculul tabelelor lunare, atât de folosite în navigațiunii.

Dară aceste studii fure întrerupte de invasiunea francesilor și bătălia dela Austerlitz, și a trei im-

părați, între Napoleon I, împăratul Rusiei și al Austriei. După restatornicirea păcii, Asachi a urmat la Viena studiile matematice și pictura până în an. 1808.

În acea epocă Moldova eră ocupată de armata rusiană, și admiralul Ciceagof, supracomandantele ei, prin intervențiunea părintelui lui Asachi, a fost propus acestuia în corpul inginerilor post cu gradul de locotenent; dar el preferind învățătura clasică, în loc de a se înturnă în țera sa, a purces la Roma, unde s'a aplicat la studiul archeologiei și al limbii italiene, în care a publicat mai multe compuneri, între cari și Sonetul inserat în jurnalul oficial »Il Campo-doglio« nr. 144, după care societa-

GEORGE ASACHI.

(1788—1869.)

tea literară de Roma l'a admis de membru estrordinar.

La an. 1812, când Napoleon I a întreprins a sa mare expedițiune în Rusia, generalul Miollis comandantul garnisónei francoese din Roma, a îndemnat pe Asachi a se înturnă în Moldova, unde după șicerea sa, armata francesă avea din Rusia să

trcă spre a restatornici imperiul antic al Daciei.

Asta idee a electrisat pe Asachi, dară cu înturnarea sa la Iași a audit despre memorabila catastrofă în Rusia, și în loc de franceși a aliat pe principele Scarlat Calimachi, congiurat de o cetă de fanarioți, cari în mândria lor desprețuiau tot simțimentul de naționalitate română, și Asachi se vedu străin în patria sa. Tote deregătoriile erau cuprinse de greci. Pe una numai nu puteau pune mâna, adecă: pe aceea a hotarniciei de moșie impresurate, și care cereau nu numai cunoștința limbei române, ci încă și descifrarea vechilor documinte.

Asachi se folosi de asta impregiurare spre a espune nevoia ca hotarnicii, chiar pentru al lor propriu interes, să aibă cunoștințe geodesice. O asemenea propunere s'a adoptat, și Asachi fu numit la 1813 profesor științei teoretico-practice al artei de inginer. Spre ast scop, cu totă greutatea terminilor tehnicii, el a compus cea întâia dată în limba română un curs de matematică, algebră și geometriă. La 1817 Asachi a organizat pe a sa cheltuélă un teatru de societate în salonul hatmanului Costache Ghica.

Revoluțiunea grecescă din an. 1821, care s'a fost născut în Moldova, se făcu légănul libertății eline, unde se formase combatenți, cari se respândiră peste totă Turcia; și crușimile făptuite de cetele grecilor numiți eteristi, a ocasionat emigrarea acelei mai mari părți din locuitori. Asachi de asemenea a urmat acestui povoi și s'a refugiat în Basarabia.

După ce Turcia prin congresul dela Laibach s'a autorisat a înfrână rescôla grecescă, aici propuse, încât asta țără a fost légănul renașcerii eline, Pôrta a numit domnitor pe Ioan Sandru Sturdza, carele chemă pe Asachi și-l rëndu agent diplomatic al Moldovei la curtea de Viena. În curs de 5 ani al petrecerii sale în acea capitală, el avu norocirea a descoperi în mai multe orașe ale Galiției, chrisôve de ale Domnilor Moldovei, pe cari mitropolitul Dosofteiu în an. 1687 le-a fost luat cu sine în Polonia, unde se refugiase în cursul resbelului regelui polon Ioan Sobieschi.

La asta ocaziune Asachi a avut norocire de a cumpără ducuminte originale. cari adevieriau că călugării greci ai monastirii Trei ierarchi și-au fost apropiat de o sută cincideci ani veniturile a trei moșii, care principele Vasile Lupu le-a fost dăruit academiiei de el fondată în cuprinsul acelei monastiri, de asemenea de el făcută. Asachi, în a sa ênsușime de referedar séu director al școlelor, a deschis un proces călugărilor greci, care durase până în 27 martie 1846, încât după acel îndelungat period școlele au reîntrat în proprietatea acelor moșii, Tomașenii, Agiu-denii și Rachitenii, situate în districtul Roman, a edificiilor dăruite de principele Vasile Lupu, și care călugării greci și-au fost însușit. Cătră cari moșii, prin ingrigirea și stăruința lui Asachi se adause și Bălenii, care tuspătru moșii sânt unica proprietate a școlelor publice.

Asachi în a sa ênsușime de referedar séu director al școlelor a secvestrat o parte din casele monastirei, unde îndată a deschis școla primară.

În cuprinsul acestei monastiri s'a statornicit și colegiul, în care dl George Seulescu predete întâia dată gramatica și filosofia română de el compusă. În curgerea anilor 1829—1831 Asachi s'a ocupat la București și la Petersburg, ca secretar al comitetului ad-hoc, de redacțiunea constituțiunii politice a Moldovei, cunoscută sub nume de »Regulamentul organic«, care a reintrodus în țără guvernul reprezentativ și care în mare parte a servit de basă la facerea convențiunii din 7/19 aug. 1858.

La 1831 el fu numit archivar de stat și se ocupă cu culegerea documintelor vechi, privitoare la drepturile țerei. La 1829, pe când presa eră în fașă, găsindu-se numai la mitropolie un tesc pentru cărți bisericești, și pe când locuitorii țerei nu aveau alt mijloc de a află ce se petrece în afară, dară chiar și în intru, decât veștile din gură în gură, el a fost carele cel întâiu a avut inspirațiunea și curagiul dintre toți a luă inițiativa și de a pune mâna pe stindardul presei, fondând acea întâia lóie periodică »Albina română« urmată de »Patria«, care a continuat 33 ani, și »Buletinul oficial al guvernului.« La 1839 el a instituit Conservatorul filarmonic, ai cărui elevi au putut cu succes represintă româneșce opera »Norma.«

Între multe piese teatrale de el prelucrate, cari fure represintate pe teatrul de societate și cel public, el mai adause ale sale originale compuneri, precum: dramele naționale »Petru Rareș«, »Elena Dragoș« și »Turnul Butului«; comediele »Pedagogul și țigani la ocaziunea eliberării lor de sclăvie« etc. El a dat la lumină din istoria patriei mai multe broșure ilustrate de tablouri litografice, și foia periodică »Icôna lumii« insoțită cu stampe, un atlas geografic, un tablou istoric, lucrări cari au contribuit mult la deșteptarea spiritului național și la respândirea cunoștințelor folositoare, dintre cari n'au lipsit și acele pentru tragearea némului român și prin fondarea unei întei fabrice de hârtie pe a sa mică proprietate, antica Petrodava, a deșteptat industria națională, inse cu derimarea stărei sale financiare.

Pentru a da la străini o idee despre istoria țerei, el a tradus și publicat în limba francesă, novelele istorice ale României, o culegere a poesilor sale, compusă după regulele prosodiei, care le-a adoptat la caracterul limbei, și mai multe fragmente originale în limba italiană, francesă și germană. Imperatoriul Rusiei, Austriei și al Turciei l'au onorat cu ale lor ordine respective.

El fu membrul academiiei de Roma, al societății Scandinave, al artelor frumoșe de Austria și al societății de agricultură română.

Cătră aceste se cuvine a adauge, că pe lângă cunoștința limbei sale, Asachi cunoșcea acea polonă, rusiană, latină, germană, italiană, francesă și cea engleză.

George Asachi a repausat la 13/25 novembre 1869 în Iași.

În fine însemnăm aice și epitafiul seu compus de el ênsuș în cele de pe urmă zile ale sale. Acela sună astfel: »Epitafiul meu. Aice zace corpul acelu carele în vieță purtă numele de George Asachi, ér după ani recăđând în pulbere sufletul ce-l învia, se întorse în sinul celui ce l'a fost urzit și căruia totdeuna se închină prin păzirea virtuții.«

Cerbul la fântână.

— Fabulă. —

Într'o fântână limpede
În codru, sus pe munte,
Vedându-și cerbul cornele,
Ce purtă sus pe frunte,
Lăudă podôba gemene,
Dar îi părea reu forțe,
De ce picioare-asemenea
Nu-i dă nedrepta sorte.

Đicând: Rimôse creșcete,
Mândria frunții mele,
Tu ca copacii codrului
Te înalți cătră stele!

Aleu ! cum și picioarele
N'au formă, nici mărime,
Că sânt chiar ca fusele,
Fără nici o țărime !

Dar când așa se judecă,
Resună 'n giur tufarii,
Din care fără tropote
Es repede ogarii.
Cerbul de spaimă tremură,
C'un șold la fugă 'mpunge
Și din câmpie repede
Intre tufari ajunge.

Și étă că picioarele
Urite să-l ajute
Puteau, de nu stau pedecă
Podóbele cornute.
Cerbul in dese ramure
Intrând, abia se urcă,
Căci lăudate-i córnel
La trecere-l incurcă.

Dar când ogarul dintele
Și 'ncrunță 'n șol, sermanul
Cerb odoru-și blastemă,
Ce-i creșce pe tot anul . . .

Decât folosul, multe ori
Deșertăciunea place,
Care apoi de-apururea
In daună se preface.

George Asachi.

Pionul séu Ceahlăul.

Munții aflători pe marginea apusenă a Moldovei, infățișeză varietăți de forme și produse, care țintesc luarea aminte a naturalismului. Acolo se operéză mecanismul regulat și neapărat pentru invioșarea firii, și se adapă isvórele, de care se inriuréză șesurile noastre. Stânci sumețe, cu forme disențate, își înalță mai pe sus de nori vèrfurile săgetate de fulgere. Fantasia însușește minuni acestor locuri uriașe și cu plăcere privește óreș-care iviciuni ce se inoesc acolo cu neconținere.

Carpații, numiți de Romani Bastarne Alpes, se compun din stânci originare și din pământ mălit. Ei, împreună cu tóte ramurile lor, cuprind o întindere de 1860 mile pătrate.

Acestor munți sânt Românii datori pentru a lor păstrare dela epoca căderii imperiului apusen, căci au un timp plin de nenorociri, in care numai un car séu un cal răpede putea ferí pe locuitorul șesului de arma barbarilor.

In sinul acestor munți s'au păstrat óre-care mominte din epoca nestătornicirii statului român in aceste părți ale Daciei. Evlaviosul află biserici întemeiate de Domnii cei buni: spre inchinarea creștinilor, monăstirile hărăzesc nenorociților o mântuire, ér cǎlătorului un adăpost; ostașul vizitezá câmpurile de resbóie și de vinta străbunilor sei; geologul cercetéză minele încă ascunse, al cărora produs precum céra de pământ, sânt însușirile acestei țeri, ér artistul se bucură de prospectul pitoresc, carele se întrece in frumuseță cu ale Alpilor Elvetici. In mijlocul unui șir de munți acoperiți de codri străvechi, se innalță Ceahlăul séu Pionul in aseménarea unui uriaș aședat intru paza patriei noastre. Plutitorul de pe marea

négră descopere inaltul lui pisc dela capul Măngălin până la Cetatea-Albă; locuitorul Nistrului vede sórele apunénd după dosul lui, ér păstorul nomad tuțuén își indréptă pasurile după măgura Pionului, ca un vas povățuit cǎtră liman de lumina farului.

Acest munte aflător in ținutul Némțului, pe malul drept al Bistriței se intinde până la marginile Ardealului, și cuprinde un loc ca de patru mile pătrate. La pólele lui se află alți munți, cari nu mai puțin invrednicesc luarea aminte a noastră. Piscul lui numit Pănăgíea (viergura) este sub 46 grade 53 minute de lățime, și 43 grade 34 minute lungime dela Ferro; înălțimea lui s'a socotit de 7200 palme peste cumpéna mării Negre. Douespredece párae¹ isvorec din cóstele muntelui, ér pe vèrful lui este obérșia unei fântâni, care forméză o cascadă.

Muntele se intinde mai cu sémă dela amedăđi spre mēđă-nópte, și Pănăgíea se innalță in partea de mēđă-nópte: codrii indesiți de mestécán, de brađi, spini și crini umbresc doue treimi ale innălțimii lui; partea de sus este lipsită de arbori in locul cărora se véd numai óre-care junéperi tífirori, ér chiar pe vèrf este un mușchiu frumos, carele in privirea medicinală nu-i mai jos de Lihennul de Islandia. Din sinul acestei verdețe frumóse, se urcă in formă de turnuri, stáncele de colóre cenușie, inalte de 170—200 palme; materia lor se aseménă cu lava, și se par a fi din plămădire vulcanică. Cantemir scrie, că pe munții Moldovei se află un fel de unt vegetal, carele se depune in potirul flórilor, asemenea nutreț, fórte plăcut oilor, trage cǎtră acești munți turmele cele mai frumóse; dar necumpétata întrebuintare, fiindu-le vătémátóre, nu le lasă păstorul pré mult pe un loc. Prin analisisul chemic s'a aflat acuma, că acel unt este pulberea spermatică a unor plánte speciale, desfăcute in rouă. Pionul este încă mai făimos pentru Románi in privința istorică, și in đicerile poporane. Acestea păstréză tradițiunea, că in visuniile muntelui s'ar fi mistuit Dómna Dochia, fiica lui Decebal, când după subjugarea patriei sale și mórtea părintelui ei; spre a scǎpá de prigonirea Romanilor, ar fi petrecut aici in forma unei păstoríțe, și pás-cénd o turmă de oi. După aceste điceri, Dochia urmărită fiind de Traian, carele se aprinse de amóre, cu tótă turma se prefăcú in stâncă intr'acel minut când avea să se răpésacă de acest împérat. In epoca lui Cantemir încă se vedea o asemenea figură, dară timpul dǎrăpénător ne-a păstrat numai óreș-care remășițe și o istorisire fabulósă.

In timpurile mai noue numele Daciei s'a schimbat in Dochia, care este a unei sante a bisericeii, a căreia đi se serbéză la martie, ce este inceputul de primăvără, când intră sórele in semnul herbeciului. Aceste impregiurări énsușesc Dochiei și turmei ei o inriurire asupra celor întei đile ale timpului, care aici se numesc đilele Dochiei.

Vrénd a întreprinde cǎlătoría la acest munte, neapărat este a fi insoțit de locuitori de munte, numiți Plăeși séu vênători de Alpi; ómeni de soi frumos, purtând straie de croelă vechiá precum se infățișeză pe colóna lui Traian la Roma. Acești ómeni sânt indrásneți, neobosiți, ageri la minte și voioși. Asemenea escortă se póte cǎpétá prin mijlocirea deregătorii locale séu prin proprietarii invecinați.

Locurile procederii sânt tîrgul Pietrei séu al Némțului. Delá acéstă cetate dintéiá, aședatá de malul stâng al Bistriței, și care este depositorul negoțului lemnelor de durat, duc doue drumuri la Pion. Unul numai pentru pedestrii și cai sărcinari, mērgé

² Numele acestor párae este: Albul, Serbennii, Repciune, Casca, Repciuniță, Ruptura, La Martin, Sărafín, Dorei, Bistrița, Bistra și Schitul.

dealungul râului, și nu înfățișează decât numai o cărare, având despre o parte stânci, era despre alta adâncurile Bistriței. Fierul cailor călcând îndelungat timp, a săpat acolo un fel de scări, pentru care acel drum se numește Scărișca. Acesta este obișnuita trecere a călugărilor, păstorilor și a omenilor dela munte, cari se scoboră în șes spre a-și cumpăra cele trebuincioase. În această parte se află monastirea Bistrița, cunoscută prin mormântul Domnului Alesandru cel bun, pe carele îl cercetă tot moldoveanul spre a depune acolo tributul evlaviei și al respectului cucerit acestui binefăcător al patriei. Mai departe în sinul munților este monastirea Bisericii, Pîngărații și aproape de malul Bistriței, monastirea Buhănița.

Aceste locuri încă sînt vrednice de luare aminte și pentru cuvîntul geologie, căci acolo se găsesc urmele unui vulcan stins, asemenea mine, precum și isvora de ape minerale de fier, de pucioasă și de alumă (pietă acra).

Cel ce vooșce a călători în trăsura, trebuie să incungiure pe la dealul Dómnei: alegînd acest drum, o pătrime de oră dela Pietă va trece pe la moșia Dărmănești infrumșetată cu o casă de privelă pitorească a. D. Post. II. Dărmănescul. În biserică se păstrează o iconă a Maicei Domnului, care după descriere, s'a purtat de un boer la bătălia de Pultava. Petrecînd un șes mănos, presărat muncii și rîurat de përae, care pun în mișcare ferestee număröse, în aceste părți ramul de frunte al industriei sătenilor. Cotînd munții, după o călătorie de trei ore și jumătate soșeci la satul Crăscăonii, al monastirii Buhănița și peste o jumătate de oră, la mitocul lui Bălan aședată la pôlele dealului Dómnei. Poncișul suiș al acestui munte, care pôte fi un unghiu ca de 50 grade, nevoșce pe călător a încăleca, ăr trăsura-i se va urcă cu ajutorul boilor, printre ore-care ripe săpate de scursura apelor. Nu fără multă ostenelă ajunge omul pe acest munte acoperit de codri intunecoși de brași, cu poene, în care sînt câteva stânci ale monastirii Vărticului. Dela mitocul lui Bălan până la culmea muntelui se numără cale de doué ore. Locul cel mai înalt se numeșce Pălanca. Acesta este o tărîe firăscă incungiurată de doué ripe mari, în care se apërară odinióră locuitorii de năvălirea Tătarilor. Spun că Dómna Iléna asemenea aici s'ar fi adăpostit la ore-care întemplare nenorocită a soșului ei, Petru Rareș, după al căruia nume s'a chemat un alt munte învecinat de acesta. Desimea codrului nici cum nu împiedecă a vedé de aici măgura Pionului. Lucru vrednic de însemnat este, că pe cóssta despre resărit a muntelui, cresc stejari și mestéceci, ără pe cóssta apusénă numai brași. Acolo suflă mai tot'dauna un vënt puternic, și copacii plecându-se la furia lui, cad cu mare vuet, și, oborînd pe alții, intartă pe resunetul (eco) cel sunător, ale căruia respunsuri de sute de ori reduse, se pierd în depărtare. Dela tărîa Pălanței peste puțin incepe coborîrea și în doué ore ajunge în calea Hangului, rîurată de un përiu de asemenea numire, carele se vërsă în Bistriță. Acest sat este al principelui N. Cantacuzino, precum și Repciunea, unde se trece rîul peste un pod stătător, spre a ajunge până la pôlele Pionului. Dela Repciuni, séu dela monastirea Hangul se pôte întreprinde suirea muntelui, dară mai înainte vom însemná drumul, ce are a urmă călătorul, ca să pótă sosí tot la acest punct, purcedînd dela orașul Némțului.

Numele de Némț îl pörtă, și orașul, și rîul, și monastirea, și cetățuia cea vecină. Noi vom vorbi altă altă de aceste doué locuri din urmă, unul făimos, ca un aședămînt monastiresc, ără altul pentru ruinele sale, care păstrează aducerea aminte de fapta cea eroică a maicei lui Stefan, și a celor noué vên-

tori, cari au cutezat a apëra cetatea contra regelui Sobieschi, și cari au dat numele lor unui sat aședat la pôlele acestei cetăți.

Pentru a merge dela tîrgul Némțului la Pion, se cuvine a trece muntele numit Petru-Vodă, lăsând spre drépta drumul, carele duce la monastirea Némțului, îndreptându-se mai întei spre apus, peste un șes rîurat de apa Némțului, Nemțisorul și Carpănul, carele se trec în mai multe locuri, drumul merge pe o dumbravă frumósă de stejari, pe care o țin călugării curată ca pe o grădină. Malurile acestor përae sînt ingrădite cu masse de stânci albe. În depărtare de doué ore dela tîrgul Némțului este satul Piperit peste un asemenea përiu, carele are obërșia sa în fundurile muntelui Haleșă, ce este unul din cei mai înalți ai Alpilor noștri.

De aici începi a te cufundă prin potici și ajungi la satul Pluton, prin carele trece un përiu de asemenea nume. Stâncele înalte, posomorite și sëlbatice, ce incungiură această strîmtóre și potrivirea acestui nume mitologic, înfățișează inchipuinței ideea rîului din iad, dar peste puțin călătorul se astempëră, căci în loc de a se coborî, începe a se sui pe muntele Petru-Vodă. După doué ore de suire îngreuiată, soșeșce la punctul cel mai înalt, când se mângăie în deplin despre ostenelele sale prin vederea panoramei celei mai frumósé, care se desvêleşce înaintea ochilor lui din partea munților, dominată de mărețul Pion. Coborîrea de pe Petru-Vodă, pentru frumóséța și varietatea locurilor, este mai puțin îngreuiată fiind și mai locuită. Nu tărđiu ajungi în valea Fundul-Largului rîurat de un përiu de asemenea numire, și ale căruia maluri, pe alocurea înalte, sînt compuse de cărări de pietă, în ale căroră straturi se află table, ce se întrebunțeză la scris și la acoperitul caselor. După o cale de doué ore ajungi la Gură-Largului, care se revërsă în Bistriță. Acest loc este din cele mai pitoreșci.

Ședînd la piciorul unei stânci, vedem înaintea noastră rîul cel repede, trăgînd în cursul seu o mulțime de plute încărcate cu lemne de durat, (străpur-tînd une ori marfe séu și călători.) Dincolo de riu se întinde un șes mare mărșinit de Pion și rîurat de Bistriçioră, care intră din Ardeal în țera noastră prin strunga de Borsec. În aceste incungiurări se află și un isvor de apă minerală de fier. În mijlocul șesului se înalță o stîncă de forma unui turn surpat, numită Pétra Teiului, înălțimea ei este de 88, ără impregiurimea ei de jos 176 de palme. Une ori véra se pôte trece Bistrița în vad, dară când sînt apele mari, trebuie a se coborî până la podul Răpciunii, care le-am fost lăsat, spre a călăuzi pe călătorul prin drumul acesta de pe urmă, ce l'am descris acuma.

Singurătatea acestor locuri sëlbatice, tot'deuna a înfățișat un asil (adăpost) persónelor ce hărăzesc a petrece o viétă sähăstrăscă; de aceea pôlele Pionului și cósstele lui se vëd presărate de monastiri, sähăstirii și schituri, locuite de călugări și de călugărițe, din cari petrec unii tot anul prin visunfi, hrînindu-se numai cu pôme și cu arburi. Cele mai însemnate dintre aceste aședămînte sînt schiturile Hangul séu Pionul, Dureul și Cheribucul.

În depărtare de o oră dela Răpciune, se află schitul Pionul, pe de-a stînga përiului Dureul. Sînt mai mult de doué vécuri, de când sähăstrul Silvestru, carele s'a fost aședat în aceste părți, și-a petrecut viéta în sinul unui frasin mare găunos. În urmarea vedeniei, ce a vëđut, a tăiat frasinul și a făcut din el un părăclis, care, după cum se incredințeză, este durat numai din lemnul acestui arbure, unde sähăstrul este și înmormîntat.

(Incheierea va urmă.)

George Asachi.

Clopotul și limba lui.

Ah ce sôrtă 'nfiorată!
 Țieea clopotul odată
 Cătră limba ce-l lovia.
 »Ușor lucru ți se pare
 »A urlă fără 'ncetare, —
 Atât vuet, — și de ce ?«

— »De ce ? nu șciu«, — limba-i Țiee.
 »Aninatu-m'au aice
 »Să-ți dau ghionturi nencetat ;
 »Pe frânghie 'ntrébă, vere,
 »Ea me trage cu putere,
 »De-am lovit — am ascultat.«

Clopotul dela frânghie
 De ce mișcă vré să șcie,
 De ce trage cu amar ?
 Dar frânghia resucită
 Țiee că pe ea o 'nvită
 Insetatul palamar.

Palamarul de-altă parte
 Țiee: »Popa șcie carte
 »Si-a sună m'a rënduit«
 Dar aleu ! de-atâta sunet,
 Gemet, vuet și resunet,
 Bietul popă-a asurđit !

De-l intrebi : »de ce ? de unde !«
 El n'aude, nici respunde,
 Ci din cap semne făcea, —
 Și pe clopot îl supune
 Vuetul tot să resune,
 Făr a șci macar : de ce ?

George Asachi.

Puritanii.

Novelă spaniolă, de Armando Polacio Valdés.

(Urmare.)

Ea îmi respunse că da, și într'o Ți când stătui pe stradă până pe la patru, o vėđui eșind cu o dómnă, care trebuie să fi fost mumă-sa, și cu doi frați mici. Me luai după ei, de departe de tot, căci mi-ar fi fost rușine să me bage de sémă mumă-sa. Fata inse, mai nesocotită, își intorcea capul mereu spre mine și-mi zimbăia. In sfêrșit ne întorserăm acasă fără să ni se întemple ceva. Cu tóte astea nu șcieam cum o chiémă.

Ca să șciu, scrisei întrebarea acésta pe o bucățică de hărtie: Cum te chiémă ? Ea îmi respunse tot pe hărtie velină și liniată: Me chiémă Teresa, să nu cređi te rog, că me joc cu păpușa.

Trecură vr'o Țee, cincispredece Țile așa.

In tóte Țilele, Teresa mi se părea mai drăgălașă și eră într'adevăr, căci m'am putut incredința mai târđiu de acésta. Nu e stofă, nu e piétră scumpă care să imfrumusețeze pe femeie ca iubirea.

O întrebai de mai multe ori, nu putem vorbi ? Și ea îmi respundea tot'dauna că eră peste putința. Dēcă ar bănuí mama ei ceva? . . Remas bun balconului ! Incepui să bănuiesc că me amomezam de dēnsa și lucrul acesta me neliniști. Nu me puteam gândi la dēnsa fără să simt o nemărginită melancolie ca și cum in ea mi s'ar fi intrupat tótă tineréța, tóte visele frumóse, tóte ilusiile de care eram de veci des-

părțit printr'o barieră dincolo de care nu puteam trece. In acelaș timp simții remușcări.

Cătă măhnire ar încercă biétă nevastă-mea, de ar află că bărbatul seu umblă să amăgescă fetele !

Intr'o Ți primii o scrisóre dela ea prin care îmi spunea că copilul nostru cel mai mic eră cam bolnav și me rugă să-mi isprăvesc treburile mai curēnd și să me intorc acasă. Vestea acésta me măhni, cum poți să-ți inchiptuești, căci îmi iubesc copiii cu patimă. Bóla copilului meu mi se părú o resbunare cerească, or cel puțin o înșciințare și după ce me gândii mult, și după ce me mustrai de purtarea-mi mișelnică și de ris, me hotării să plec îndată. Îmi pusei in cap să nu me mai gândesc la Teresa și nici să mai trec pe stradă, ci să-mi vėd de treburi pe care in cinci, șase Țile eram să le sfêrșesc.

Nu mai trecui dar pe strada Infantelor, cum me deprinsesem. Nóptea după mėsă, pentru că trebuia să trec pe acolo spre a me duce la un prieten și pentru că nu eră primcđie să vėd pe Teresa, treceam și me uitam pe furiș la casă.

Trecură patru Țile așa. Nici nu-mi mai aduceam aminte de fată, or dēcă-mi aduceam apoi îmi aduceam într'un chip nehotărít, cum îți aduci aminte de Țilele ce ți-au zimbit in tinerete. Îmi sfêrșisem treburile și eram să-mi hotăresc Țiua plecării. — Plec vineri or sâmbătă cel mai târđiu, îmi Țisei după mėsă aprinđend o țigară, și eșind pe stradă. Nu putusem face nimic cu alacerea pentru care me delegase primăria și eram plictisit. Gândindu-me cum îmi voi desluși neisbânda, străbătui piața del Rey și intrai in strada Infantelor.

Nóptea eră nepomenit de frumóșă și căldicică. Umblam incet și me bucuram cu plăcere de vreme, de țigară și de incredințarea că-mi voi vedé familia in curēnd.

Trecēnd pe dinaintea casei fetiței, me oprii și me uitai o clipă aprópe cu nepăsare. Apoi îmi vėđui de drum șoptind: »Ce fetiță drăgălașă ! Pecat de ar cădē pe mânilé vre-unui desfrēnat !«

Pe urmă incepui a me gândi la alte lucruri.

Pe când eram mai cufundat in cugetări, pe când făceam planuri politice, mai in clipita când eram să cotesc după colțul stradei, simții o mână pe braț și auđii un glas care me întrebă :

— Departe te duci ?

Me uit . . . Eră Teresa !

Remaserăm amēndoi muți câteva clipe ; eu me uitam la ea incremenit, ea își plecase ochii, dar cu mâna tot pe brațul meu.

— Dar unde te duci pe vremea asta ?

— Merg cu dta, respunse ea ridicându-și capul și zimbind ca și cum ar fi spus lucrul cel mai firesc.

— Unde ?

— Șciu eu? . . Unde vrei !

Simții un fior de plăcere și de témă.

— Ai fugit de acasă ?

— De ce să fug? . . N'am fugit, dar am păcălit pe Manuel . . . Să-ți spui și să riđi să nu mai poți! . . Făgăduisem să me duc ađi la serata verișórelor mele care stau in strada Fuencarral și tata a însărcinat pe Manuel să me ducă. Am ajuns până la pórtă. Acolo îi Ție: — Tu du-te acum, nu mai am trebuința de tine . . . și m'am făcut că me urc pe scară. Pe urmă m'am intors inapoi fără să sun să-mi deschidă, și m'am intors in urma lui până acasă.

Când l'am vėđut intrând, m'a apucat un ris! . . dar ce ris! . . me mir cum nu m'a auđit . . .

Fata rídea mereu și așa de cu haz și așa de din inimă, in cât me sili și pe mine să riđ.

— De ce ai făcut așa? o întrebai cu lipsa de pricepere cu care sânt obișnuiți bărbații.

— Uite așa! răspuse ea smulgându-se dela brațul meu și începând să alerge.

Me luai după dânsa și o prinsei.

— Ce svêrlugă ești! îi dîsei în glumă. Așa îți iei dta ȕiua bună dela ómeni? Iértă-me decă te-am supêrat.

Fata fără să ȕică ceva, me luă ér de braț. Umblarăm câtva în tăcere. Me gândiam îngrijorat la ce eram să ȕic, la ce eram să fac, mai cu sémă la ce eram să fac.

În sfêrșit Teresa me întrebă cu hotărîre:

— Nu mi-ai scris că me iubești?

— Și te iubesc!

— Atunci pentru ce n'ai mai venit să me veđi, de ce n'ai mai trecut ȕiua pe stradă?

— Pentru că-mi eră témă de mama...

— Da, da... pentru că toți hărbații sînt niște nerecunoscători și pentru că cu cât îi iubim mai mult, cu atât sîntem mai próste. Ce cređi că nu șciu eu? Am stat la balcon în tóte ȕilele după prânđ așteptându-te... dar de giaba!... Séra, te vedeam pe geam trecênd fôrte serios și nici nu te uitai în spre casă... Eu me gândiam: să se fi supêrat pe mine? dar de ce? pentru că am închis feréstra la trei fără un sfert? În sfêrșit înzădar căutam, înzădar cercețam, nu găsiam pricina supêrării... Atunci îmi ȕisei în gândul meu: astă séră am să-l spêriu.

(Încheierea va urmá.)

Dumitru Stăncescu.

Asinul și furul.

(Fabulă.)

Pentru un asin furat
Se băteau doi furi odată:
Unul vré să-l aibă argat,
Altul vré să-l vênđă 'ndată,
Dar când între ei se cêrtă,
Cum pe asin să-l impartă,
Vine-al treilea tálhar
Și le fură pe măgar.

Este asin câte-odată
O moșie 'n judecată
Pentru care doi mazili
Se sfădesc pe la movili,
Când acela ce-i impacă
Măncând pe-a lor cheltuélă
Ia moșia 'n socotélă
Și le lasă punga sécă.

George Asachi.

Scopul educațiunei.

(Încheiere.)

Omul scrutéază, cêrcă, deduce, judecă în tótă vieța sa cu cea mai mare insuflețire, fără a se osteni, — nu voește a cunoște nici o pedecă; nici un sacrificiu, nu i pare pré scump spre a-și stêmperă priu cultivare propriă dorul, impulsul spre a câștigă tot mai multe șciințe.

Afară de șciința nimic în vieța, ba chiar nici vieța nu are pré mult preț naintea lui; tóte ce nu aparțin ramului șciinței, le desprețuește, numai în șciința și pentru șciința trăește.

Și apoi deodată, când ar cugetă că-i măi aprópe de ȕinta dorită, se deștêptă din visiunile plăcute la trista realitate; atunci vede, că oasul recreator cât e de departe încă, și că tóte ilusiunile după cari a fugit, a alergat vieța intrégă, n'au fost decăt fata morgână, care și-a făcut cu el un joc cochet, înșelător; séu adese șciința cercată i apare o enigmă neesplăcabilă, o nodătură gordiană.

Sînt apoi și ađi încă, precum erau și mai înainte, invêțați, cari scrutând și esperiând în unul séu altul ram al șciințelor, ajung la astfel de principii și opiniuni, cari li se par a fi în contradicere ori cu legile omenești, ori cu cele divine. Aceștia din urmă se numesc atheisti, ér ceialați anarchisti, comunnardi, etc.

Urmările neputinței — când omul simte dorul, dar nu posedă puterea de a se ridică la perfecționare absolută — sînt fôrte triste, căci omul în convingerea puterilor sale pré mărginite, se disgustă, se desprețuește pe sine însuși, și intréga omenime, pe care o începe a o urí cu ura cea mai neimpăcată. Se rescolă contra lui Dđeu a căruí existința o négă, vieța pentru el e norósă și deșértă, își perde tot farmecul, nu-i în stare să-i dea nici o bucurie, nici e plăcere. De aici se naște apoi desperarea, întunecarea spiritului, denegarea chiemărei omenești, care e coróna négă a păcatelor, și de multe ori sinuciderea, păcatul cel mai neiertat.

Părerile și simțemintele urmate din desvoltarea normală a culturii spirituale sînt diferite, dar în genere se pot împărți în doué classe: bune și rele.

Că numărul filosofilor optimiști dispăre pe lângă cela a pesimiștilor, în gradul și proporțiunea, în care cultura modernă se abate dela idealul fericirii interne, nu mai începe indoélă, la ce contribuie de multe ori și nerecunoștința omenimei față de meritele cele mai splendide, ce ne dovedește indestul și sórtea tristă a astronomului Galilei, care pentru că a cutezat a desvoltă în publicitate convingerea, că pămêntul se întórce pe după sóre, a ajuns victima inquisitorilor, cari l'au constrîns a-și retrage aserțiunna convingerei sale.

Suferințele lui au fost amare, dar totuș nepuțându-și innăbuși convingerea, a erupt în exclamarea devenită istorică: »E pur si muove« — »și totuș se întórce«, la ce apoi a fost aruncat în închisóre, unde ochii intru atata i-au slăbit, că în urmă a orbit.

Tot așa n'au fost recunoscute nici meritele lui Guttenberg, inventatorul artei tipografice, a astronomului Kepler, a filosofului Socrate, despre care a ȕis oratorul renumit roman, Cicero, că: »El a adus filosofia adevêrată din cer, și a lățit-o prin orașe și prin casele ómenilor.«

N'a avut mai multă recunoștința din partea poporului seu nici Miłtiade, eroul dela Marathon, nici Iulius Caesar, consulul roman, nici Napoleon imperatorul frances, cari toți s'au distins prin virtuțile belice.

Din exemplele aceste, precum și din multe altele ne întărim deci în convingerea, că precum cele esterne, tot așa nici bunurile interne nu pot formá bunul suprem, și educațiunea, care are drept scop numai ajungerea bunurilor esterne ori interne, nu corespunde idealului bunului suprem.

Vêđurăm dar, că nici una nici alta direcțiune nu ne duce la scopul dorit; urméză deci întrebarea, că potu-se aceste direcțiuni imbină, și imbinat corespunde vor bunului suprem.

Da, amêndoué direcțiunile nu numai că se pot, dar e recerintă, să fie egal și odată desvoltate, conform legei naturale.

Dar ambele direcțiuni ale educațiunei nici ca imbinat încă nu sînt în stare a imagină și presintă

conceptul bunului suprem, deoarece nu posed cele trei condițiuni mai sus amintite a acestui bun.

Unde, și la cine să căutăm și să aflăm dară conceptul bunului suprem, ca și unicul și adevăratul scop final?

De ôrece am ăis, că bunul suprem îl formeză Dumneșeu, respective iubirea și prēmărirea lui Dumneșeu, pentru că posede însușirile tôte trei ale bunului suprem: prin urmare acest bun îl putem căută și află numai la Dșeu, ca și perfecțiunea, bunătatea și adevêrul absolut.

Omul numai așa se insufleteșce pentru — și niseșce la ôre care scop, decă mai întei îl înțelege, e sigur despre esința lui, și decă acela convine cu scopul și chemarea sa.

La cunoșcerea, priceperea și cuprinderea bunului suprem numai prin atare educațiune putem să ajungem, care totodată are de scop să ne arate și modul și mijlocele, de cari avem să ne servim, ca prin ajutorul lor să-l putem apropiă și însuși acest bun.

Dar facultățile omului neputând ajunge absoluta perfecțiune în viața pământenă, deci nici pe Dșeu nu-l putem iubi și prēmări în mod absolut perfect; prin urmare fericire adevărată în sensul acesta nu pôte fi nici aici pe pământ. Așă dară în cadrul evaluificațiunei nōstre pământene să căutăm modul și fericirea, aceea, prin care să-l putem apropiă suprem. Fericirea acesta o formeză *bunul moral*.

Moralitatea constă în aceea, decă lucrurile stau în conformitate cu ordinea morală, decă sunt severeșite din voința liberă și cu intențiune nobilă. C'un cuvânt, ne este iertat să stăruim pentru tôte bunurile, ce ni le tinde viața pământescă, decă aceste niseșce nu-s în contrarietate cu morala. Va să ăică, ne este dar iertat să niseșim la ajungerea bunurilor esterne și interne, astfel inse, ca să nu le privim aceste bunuri ca scop, ci numai ca mijloce, prin a căror cooperare să ăintim la ajungerea bunului suprem.

Caracteristica legei morale este: că tôte să le facem din iubirea lui Dșeu.

Și fiind că impulsul, care ne îndemnă la severeșirea faptelor nōstre, isvoreșce și provine din iubirea cătră Dșeu, neavând în vedere binele și interesul unuia, ci a tuturor: și conștiința nōstră e pe deplin indetulită și liniștită, ér prin liniștirea conștiinței, e realizată fericirea sufletului, e ajuns bunul moral.

Bunul moral cuprinde în sine tôte bunurile și-l pôte însuși fiecine. Adecă cuprinde tôte acele trei însușiri, prin urmare în înțeles pământean, acesta formeză bunul suprem. »Moralitatea și-o pôte însuși omul cel mai simplu și comun tocmai așa, ca și cel de origine cea mai strălucită: fieșce-care își pōrtă în interiorul seu forma intrégă a chemărei sale omeșceșci — ăice Montaigne, și cu tot adevêrul.

»In om tôte-s datină; încă și moralitatea.«

Cel ce s'a datat moral, în urmă cu mult mai ușor face bine decât reu.

Fôrte corect ăice un scriitor rus: »datinele nōstre sânt asemenea mărgelelor înșirate; cum desfaci nodul ce le ține la olaltă, tôte se amestecă.« Érá Smiles astfel continuă mai departe: »Datina rea, deja desvoltată, fără nici o întăritatură, ôrecum involuntar lucréză, și numai atunci îi simțim puterea, când voim a o mărșini. Prima ôră așa apare datina de slabă, ca mreșea cea subțire de painjin; dar decă odată se întăreșce, constrînge mai tare ca lanțul de fer.«

Repeșirea de mai multe ori produce mai nainte desteritate, în urmă deștēptă incliuațiuni, cari cu timpul se prefac însușiri nobile ori defecte. Aceste defecte născute în om ori indatinate mereu, légă voința omului și o rețin de a lucră conform legilor morale, și așa de a se niseș la fericire.

Defectele aceste-s următôrele:

1. Ignoranța séu neșciința, când omului, ceea ce face, nu i se pôte atribui, dar nici impută, de e conveniabil séu contradicțor conștiinței nōstre; pentru că el nu șcie, nu cunoșce, care faptă e bună și care e rea, — nu șcie diferența între bine și reu.

2. Patima. Starea aceea a spiritului, în care vine prin impresiunile esterne, se numeșce moțiune.

Decă prin stătornicia impresiunilor și starea spiritului devine permanentă, atunci se nașce boldul séu patima.

Patimele rele ne răpesc tōtă bucuria vieței, strică nu numai noue, dar și conșoților nōștri, și decă nu căutăm a le supune rațiunei și a le predomni încă de timpuriu, până nu s'au prefăcut în datini: ele ne stăpănesc în urmă de totul și ne légă voința, asupresc spiritul în desvoltarea sa naturală, produc decadința morală și prin asta ruinare totală.

3. Vioența séu constrîngerea. Când omul de și face ceva ce stă în contradicere cu morala, făptuirea lui e numai eflusul impresiunilor lunei esterne, și astfel nu pôte fi tras la respundere.

4. Frica séu temerea, adecă acel defect al fiin-nōstre în urma căruia predomniți de o dubitare sufletescă continuă, nu cutezăm a ne decide constant și nestrămutaver nici la bine, nici la reu.

Fiind că deci aceste 4 pedeci sânt cauzele, pentru cari omul nu pôte practică legea morală, și nu pôte fi fericit: de sine se înțele, că în considerarea fericirei nōstre avem datorința în educațiune, ca aceste 4 pedeci să le delaturăm. să ne emancipăm de sub impresiunile lor.

În doue feluri de educațiune ne împărtășim; una, care formeză totodată basa și care o primim dela alții, ér a doua, care s'ar puté ăice, că e continuarea celei prime, și ni-o căștigăm noi êșșine.

Educațiunea primă e de mare importanță, pentru că ea deștēptă în noi facultățile fizice și psihice, până atunci dormitande; ne apără și ne arată calea, care avem să o urmărîm, ca să ne scutim contra influențelor stricaciōșe, ce produc împregiurări atât naturale cât și sociale.

Scopul omului e perfecționarea sa și prin acesta ajungerea fericirei.

Acēta inse se pôte realiză numai prin educațiune.

Dar deoarece prin educațiune la momentul prim ni se ivesc ca rezultat bunurile esterne și interne, scopul educațiunei tot nu-l compun aceste bunuri, căci ele sânt numai mijloce, cari sânt împreunate érá cu pedecel mai sus amintite: urméză deci, că scopul educațiunei este și pôte fi numai aceea, că prin suprimarea defectelor omeșceșci și luminarea spiritului nostru să fim capabili a ajunge bunul suprem moral, basat pe cunoșciința și adorarea atotputernicului Dumneșeu!

Aurelia Păcășan-Rubenscu.

L u m e a .

umea-i o făurărie,
În ea sôrtea-i fabricant;
A prefate ea ne șcie
În lut fraged și 'n brilant.
Unul suge numai miere,
Altul rōde numai os,
Rabdă de-i fără putere,
Bate — de-i ciocan vêrtos.

George Asachi.

Serbarea Alecsandri in Bucovina.

— La Suceva și la Cernăuți. —

Mărtea regretabilă a marelui poet român Vasile Alecsandri a căsunat in Bucovina mari resunete. Tóte foile țării, fără destingere de naționalitate și direcția politică, au amintit cu mari regrete despre mărtea lui, descriind cu colori vii însemnătatea activității sale literare pentru cultura română. Românii bucovineni inse simțiau mari dureri, aușind de mărtea nemuritorului Vasile Alecsandri, care a petrecut adesea in Bucovina și s'a interesat mult de sórtea lor.

In mai multe părți ale țării s'au celebrat panachide in memoria lui Alecsandri. Așá au arangiat sucevenii intr'a 13 septembrie a. c. un parastas in biserica sântului Ioan cel Nou, la care au funcționat numai 13 preoți și călugări. Biserica spațioasă a fost plină de un public ales, fiind de față și căpitanul districtului Sucevii. Lângá pomul funebral erá aședată o liră cu o cunună de laur și portretul marelui poet. Domnii Ioan Berariu și E Ciuntuléc, priorul mănăstirii s. Ioan cel Nou, ținură cuvântări funebrele.

Societatea pentru literatura și cultura română in Bucovina arangia asemenea o panachidă in memoria lui Vasile Alecsandri in biserica catedrală din Cernăuți, la care a asistat românimea din Cernăuți. La acest parastas erá de față și Alteța Sa Archiducele Eugeniu cu intreg corpul ofițeresc al regimentului bucovinean nr. 41, care se află pe atuncia in Cernăuți spre inspectarea regimentului, al cărui comandor este. In sala spațioasă a societății pentru literatura și cultura română in Bucovina ținú profesorul Ion Bumbac un discurs comemorativ despre viața și activitatea lui Alecsandri.

Epoca fanarioților, — și se conferențiarul, — ne înfățișeză pe Români ca pe un popor scăpătat; prevedința a scos la ivelă pe un geniu, pe Alecsandri, care erá chemat, să deștepte pe Români la o epocă nouă. In adevăr erá trebuința de un suflet extrem, care să fie in stare, de a fermecă, a impinge pe nația. Călătorind Alecsandri prin Franța, Germania, Spania și Africa, compară frumusețele de acolo cu cele de acasă și află mare deosebire. Incepe dar, intors acasă, dē a lucră cu un program pentru regenerarea poporului român. Scopul activității sale literare-poetice se vede fórte chiar din strofele scrise pe albumul princesei A. Ghica, din cari espiră iubirea patriei și admirarea gloriei trecutului.

Conferențiarul citeșce mai multe poesii ale lui Alecsandri, in cari tratéză poetul nemuritor despre amor, patriotism etc. Despre amor dicea Alecsandri: »O și scumpă, o și de iubire: este coróna vieții!«; erá despre cultul patriei: »coróna vieții fraților, e mărtea pentru țără.« Devotamentul lui pentru patriă, erá atât de viu, atât de nemărginitor, încát ori și unde se intorcea, el nu vedea, nu visá altceva decât numai patria, și eráš patria. In séra senină de-ș in dreptă privirea cătră cerul plin de stele, el zăriá indată stéua țării sale. Devotamentul lui pentru patriă nu s'a mărginit numai la țera lui natală, el s'a estins până 'n Apenini, până 'n Pirinei și până la Seina! Sufletul lui simția, inima lui bătea pentru tótá ginteá latină. Marile simpatii pentru Francia și fiii sei, séu mai bine dicend cultul poetului față de această clasică țără și națiune îl aflám desvoltat la ori-ce ocașiă, așá spre esemlu și in poemul intitulat »Banul Mărăcină« (il citeșce.) Cine dintre noi n'a aușit séu

nu cunóșce acea poesie a marelui Alecsandri, ce el a compus-o chiar in onóra rasei latine, și a intitulat-o »cântul ginteí latine«? Cine nu șcie, cá cu acea ocașiă reprezentanții literați ai popórelor romane occidentale, in orașul frances Montpellier i-au recunoscut marelui nostru Vasile Alecsandri superioritatea asupra tuturor celorlalți poeți concurenți acceptând și declarând poesía lui amintită »drept cânt al întregei ginte latine.«

Trecutul cu eroii sei și fala străbună l'a glori-ficat Alecsandri in »Sentinela română«, in care descrie intr'un mod minunat eroicele și victoriósele lupte seculare ale coloniilor lui Traian contra barbarilor năvălitori; in »Dragoș«, »Stefan și Codrul«, »Stefan și șoiman«, »Burcel«, »Visul lui Petru Rareș«, »Dumbravă roșă«, »Ostașii noștri« etc. etc. Dar afară de această clasă de eroi ai poporului român prin împrejurările sale deosebite, in cari a trăit, mai produse din sinul seu încă un alt soiú de eroi naționali nu mai puțin adorați de el: Haiducii codrilor. Alecsandri eterniséză memoria acestora in mai multe poeme de model, precum sânt: Strunga, Gróza, Cântec haiducesc.«

Scrierile lui Alecsandri de mai sus și altele ne-numerate de felul lor au fost și sânt adevératele recori ale inimii lui patriotice și iubitoare și ale sufletului lui curat și românesc! El le-a scris esecutând chiar programa activității sale literare poetice și anume decopiând, ghicind, înțelegend, ba chiar divinisând: firea, caracterul, trecutul, aspirațiunile, ba chiar visurile poporului seu. Pentru aceea au și devenit ele: mărgăritarele poporului român și l'au făcut pe creatorul lor, pe marele Alecsandri — nemuritor. El a trăit și a lucrat conșcințios și după o programă chiară; la realizarea ei a provocat el și pe toți ceialați poeți români. Avéntul conșcinței naționale românești, avéntul limbei și al literaturii poetice române mai noue sânt rezultatul activității lui literare poetice desvoltate de el conform programei, ce și-o pusese! Cu mărtea lui Alecsandri s'a stins cea mai luminósă, mai dulce și mai insufletitoare stea de pe cerul românesc.«

Dionisiu O. Olinescu.

Desvélirea statuei lui Asachi.

— La Iași, in 14/26 octombre. —

Lume multime din tóte clasele, de tóte categoriile și de tóte vârstele umpleau ulițele Iașului ca să vedă mărtețul spectacol al serbătoriei memoriei unui om, care a contribuit la creșcerea instrucțiunei poporului și la indemnul pentru toți a apără naționalitatea și limba.

Iașul erá intr'o adevérată și mare serbătoare. Nu mai erau nici partide, nici animosități. Toți au venit să depue obolul lor de recunoșcința și iubire pentru acela care a luptat să conserve limba și naționalitatea română.

Serbătórea, se scrie »Românului«, s'a petrecut in regulă și după programa pe care noi am publicat-o in nr. trecut. După ceremonia religioasă a inceput pe la noue ore și după discursul S. S. pãrintele mitropolit al Moldovei și Sucevei, in care a lăudat sîrguința lui Asachi și a arátat cá biserica merge împreună cu șcóla, cortegiul a pornit pe strada Stefan cel mare in sus, și s'a intors pe strada laterală și pe la primărie venind la Trei Erarchi, unde se află aședată statua lui Asachi. Lumea erá imensă. Inse e de observat cá, de și erá ulițele inundate de apă astfel cá in multe locuri intrerupea comunicațiunea,

Sânția Sa mitropolitul a făcut tot drumul pe jos, cu totă bătrânețea și cu totă slăbiciunea sa.

La Trei Erarchi, după ce s'a făcut ceremonia cuvenită și s'a ridicat pânza după statuă, au început discursurile.

Intei dl V. Alesandrescu Urechia a ținut un mic discurs in numele comitetului pentru facerea statuei, prin care pune la dispozițiunea orașului Iași statuă. Dl Urechia a vorbit puțin, pentru că in ajun, între orele 2 și 4, ținuse o conferență in care făcuse o biografie amănunțită a lui Asachi și arătase toate actele și calitățile sale. Această conferență a avut un succes complet, căci, pe lângă că era o lume imensă, fiecare paragraf a fost aplaudat cu freneșii.

Dlui Urechia a urmat dl doctor Asachi care, in numele familiei, a mulțumit inițiatorilor și celor cari au dat concursul pentru a se ridica acest monument.

Primarul Pogor a vorbit despre faptele acelea cari fac pe omeai nemuritori și a declarat că comuna Iași primește cu recunoștință statuă.

Dl Laurian, reprezentantul ministerului instrucțiunii publice, a făcut apologia lui Asachi, comparându-l cu Eliade și cu alți oameni din Muntenia cari au lucrat pentru conservarea și creșterea limbii românești.

Bătrânul Codrescu, adunătorul documentelor istorice și contimporan al lui Asachi, a arătat relațiunile lui cu reposatul și câteva amintiri din tinerețea lor.

Dl Nicolae Ionescu a lăudat pe Asachi și a aruncat câteva pietre in grădina junimiștilor.

Au mai vorbit dl Policrat in numele studenților din București, dl Vicol in numele studenților in medicină erăș din capitală, doctorul Istrate in numele dlui A. Orăscu, rectorul universității care n'a venit fiind bolnav, dl Bogdan in numele medicilor veterinari, dl Scipion Bădescu in numele Ateneului din Botoșani și dl Obedenaru in numele »Literaturului« din București. Toți au arătat meritele și devotamentul lui Asachi pentru instrucțiunea publică și pentru înflorirea națiunii române.

S'a depus o sumă de corone la statuă. Cea trimisă de corpul universitar din București fu cea mai mare și cea mai frumoasă.

Serbătorea a fost din cele mai frumoase. Entuziasmul a fost mare. Timpul fiind frumos, tot Iașul era in picioare.

*

După banchet a fost o reprezentațiune de gală la teatrul Sidoli. Spectacolul s'a deschis cu un imn național cântat de corul mitropoliei sub conducerea dlui Musicescu și cu o uvertură a dlui Flechtenmacher; apoi dl artist Manoliu a citit o dare de seamă despre lucrările lui Asachi asupra teatrului și dl Popovici a declamat o poezie a dlui Grigoriu in memoria lui Asachi.

Spectacolul s'a terminat, după esecutarea mai multor cântece naționale, cu idila »Plăeșul întors din Anglia«, de George Asachi.

Literatură și arte.

Soiri literare. Dl Traian Dumitrescu a scos la lumină in Craiova un volum de versuri, intitulat: »Cartea unei inimi.« — Dl C. G. Disescu, profesor la universitatea din București, a publicat cursul sau de »Drept constituțional.« — Dl Ilie Ighel a publicat la București prima fasciculă din »Inteiu dictionar românesc de rime«: fascicula a doua, care va forma sfârșitul dictionarului, va apăre in luna viitoare. — Dl Ioan Nemițescu va scote la București volumul sau de poezii naționale sub titlul: »Pui de lei.«

Activitatea literară a lui Asachi. Posedând o cultură enciclopedică, el a scris o sumă de opere, atât pentru teatru, cât și pentru școle, cât și in sfârșit opere pur literare. Vom cită între altele, ca piese teatrale: Myrtil și Cloe, Păstorita Carpaților; dramele: Elena Dragoș, Petru Rareș, Fiul perdut, Turnul lui Butu, Vochița; opereta Ballo i maschera (prelucrare); idila Țigani; comedia Pedagogul, etc. Apoi cărți didactice ca: Aritmetica (1836), Algebra (1837), Geometria (1838.) Cărți pentru lățirea cunoștințelor folosite ca: Istoria Rusiei (1832), Emisferul pământului și sistema sôrelui, Tablou sinoptic al istoriei Moldovei (1842), Lexicon de conversație (1842.) Lucrări literare ca: Culegere de poezii (1836, 1854, 1863), Fabule (1862), Inceputul limbii latine, Enciclopedia franceso-română etc. George Asachi, a fost și cel dintei diarist român. El a înființat in 1829 diarul »Albina Românească«, care a continuat a apăre sub titlul de »România« până la 1849; a scos apoi o sumă de aite foi, cum d. e. »Icôna lunei« (1840—1841), »Spicuitorul« (1841—1842), »Fôia Sătescă« (1839—1845), »Buletinul oficial« (1833—1847), »Patria« etc. De asemenea in timp de 40 de ani Asachi a scos regulat câte un Calendar, publicând lucrări literare științifice. etc. Nici aci nu s'a mărginit activitatea sa. El a fost cel dintei care a introdus in țeră litografia, cu ajutorul căreia a ilustrat unele diere, cum d. e. »Icôna lunei«; a tipărit harta Moldovei, a Daciei și a celor cinci continente, tablouri istorice, etc. Adevărul e, scrie »Drapelul« din Iași, că nici una din operele lui Asachi nu e menită a rămâne posterității, nici prin conținutul, nici prin forma sa. Dar toate aceste lucrări, pe vremea lor, au fost stimulente puternice pentru progres, mai ales când efectul lor se împreună cu energia lui Asachi, care era mai ales om de acțiune și de inițiativă.

Memoria lui Alecsandri. A apărut la București o elegantă ediție de schițe și impresiuni asupra lui Vasile Alecsandri și a mult cântatei sale moșii Mircești. Autorul acestui nou omagiu ce se aduce lui Alecsandri este dl Auguste R. Glavel dela »Indépendance Roumaine.« Dl Glavel a intrunit in broșura ce a dat acum la lumină tot ce s'a scris despre V. Alecsandri: viața, scrierile, mórtea și splendida inmormântare ce i s'a făcut la Mircești. Volumul e fôrte elegant imprimat. Invălitorea volumului e desemnată cu mult gust și talent de artistul român Georgescu. In text sânt alăturate doue desemnuri datorite tot artistului Georgescu și care reprezintă pe Alecsandri pe patul de mórte și camera mortuară dela Mircești.

Piese de Carmen Sylva. Regina României rențorcându-se din Germania, in săptămâna trecută s'a oprit o di la Viena, unde a pofsit la otel pe câțiva artiști dela Burgtheater și le-a cetit o dramă in 5 acte, »Curtea-de-Arges« scrisă in nemțesce, după cunoscuta legendă a Meșterului Manoli. Au mai asistat archiducesa Margareta, dna și dșorele Văcărescu, intendentul general br. Bezeany, directorul dela Burgtheater. Regina a mai cetit și-o altă bucată deja publicată: »Diua scadenței.«

Iulia Hașdău in germanesoe. »Deutsche Lesehalle« din Berlin aduce in ultimul seu numer biografia mult regretatei dșore Iulia Hașdău. Diarul german dă tot de-odată și portretul dșorei Iulia Hașdău făcut de pictorul Mailard, precum dă in traducere trei poezii și mai multe cugetări de ale dșorei I. Hașdău. Dșora Iulia Hașdău este numită in articolul fôiei germane »Ein Wundermädchen« (O fată miraculoasă.)

»Procedura Codicelui Civil« de Adolf Stern, ediția 2-a, revădută și adăogită, cuprindând și legea Curții de casațiune, noua lege pentru organizarea judecătorească, legea autentificării actelor și totă juris-

prudența Curtii de casațiune dela 1883 încóce, a eșit de sub tipar la București. Formatul este acelaș ca al Codicelui Civil de acelaș autor. Prețul 5 lei. De vëndare la principalele librării din țeră. Comandele se vor adresă la librăria centrală I. Rănișteanu București.

„**Cartea românesoă**“ de dr. Barbu Constantinescu, din inițiativa și prin ajutorarea profesorilor asociați din București dr. B. Constantinescu, Th. D. Speranță, George Coșbuc, Constantinescu și arhierul Calistrat Orleanu, a eșit la București. Cartea e lucrată conform trebuințelor școlare și cerințelor pedagogice. Prețul 1 leu nou.

Carte de școlă. A eșit de sub tipar: „Noul ABCdar ilustrat“ pentru școlele primare de ambele secse, de Domețiu Dogariu, director și invetător la școla capit. din Satulung. Partea I pentru anul I de școlă. După metodelor cuvintelor normale. Editura librării H. Zeidner in Brașov.

Piare nou. *Uniunea Liberală*, organ de publicitate al dlui George Mărzescu, a apărut la Iași. — *Iași* e un diar politic, apărut la Iași, din incidentul alegerilor. — *Tocila*, diar umoristic, va apăre la 2/14 novembre in București, ilustrat de caricaturistul Jiquidi.

Teatru și musică.

La teatrul din Iași au început repetițiile de curënd și pe la 1/13 novembre se crede că se vor începe reprezentațiile. Piesele ce s'au hotărit a se jucă, după »Era Nouă« sânt: »Hernani« și »Ruy-Blas« de Victor Hugo, »Tartufe«, »Avarul« și »Vicleniile lui Scapin« de Molière, »La grande Marnière«, de Georges Ohnet, »Păsărelele« de Labiche, »Marcadet« de H. de Balzac, »Chirigiii dlui Blondeau« de Henri Chivot, »Testamentul lui Cesar Girodot« de Ad. Bellot, »Căsătoriele« de Picard și Fulgence; ér stagiunea se va deschide cu piesa »Martira«, dramă in 5 acte de D'Ennery, tradusă de dl N. A. Bogdan, — piesă care se jôcă actualmente și la Teatrul Național din București. Care va să dîcă, nu se anunță nici o piesă originală. Directori de scenă au fost numiți dd. Const. Ionescu și Em. Manoliu. Dra Verona Almăgeanu, care s'a distins așă de mult iernele trecute, și mai ales in piesa »Divorçons«, a fost aleasă societară de clasa II.

Bêtrânu artist Millo se va duce in curënd să se stabilească definitiv la Paris. Inainte inse de a părăsi România, va face un »turneu de adio« prin România, când va visită aprópe tóte capitalele județelor și va da o serie de reprezentațiuni. In Paris, bêtrânu Millo, se va ocupă cu scrierea memoriilor sale, cari vor cuprinde 8 volume.

✕ **Operă comică națională.** E posibil, scrie »Românul« ca in stagiunea acésta să se cânte la Teatrul Național din București și o operă comică națională compusă de dl Mauriciu Cohen. Inse numai posibil.

Biserică și școlă.

Un nou produs al șovinismului. Adunarea districtuală a calvinilor aparținători districtului Dobrițin a decis ca la gimnasiul lor din Sighetul-Marmației religiunea pentru studenții români să nu se mai propună in limba română, ca pân' acuma, ci in limba maghiară. Care va să dîcă, in limba română nu mai e permis nici — Tatăl nostru!

Primul doctor împărătesc. Din Cernăuți ni se scrie: Cel dintei doctor promovat »sub auspiciis imperatoris« la universitatea din Cernăuți va fi dr. Ioan

baron de Stircea, concipient c. r. la procuratura financiară din Cernăuți și fiul dlui Victor baron de Stircea, proprietar mare și deputat imperial, care a trecut tóte esamenele de stat și tóte rigurosele juridice cu preferință unanimă. Propunerea senatului universitar s'a prezentat ministeriului și in curënd va și sosi sancționarea din partea M. Sale.

Prima farmacistă română. Cetim in »Drapelul« din Iași: Dșóra Cruceanu se presintă in curënd pentru a-și susține licența in farmacie. Dșóra Cruceanu va fi prima licențiată in acésta bransă la noi in țeră.

Societatea studenților din Năsăud. Studenții din clasa VII și a VIII dela gimnasiul superior gr. cat. românesc din Năsăud, 30 la număr, constituindu se in societate literară, in ședința dela 11 septembrie 1890, ținută sub presiul dlui prof. Greg. Pletoș, care e pentru anul școlastic 1890/91 însărcinat cu conducerea acestei societăți, și-au ales: președinte: Ioan Prădan din cl. VIII, vicepreședinte: Alexa David din cl. VII, notar: Alesandru Pop din cl. VIII, redactor: Pavel Boca din cl. VIII, bibliotecar: Ioan Belciug din cl. VIII, vicebibliotecar: Constantin Titienu din cl. VII, cassar: Titu Mălaiu din cl. VII și controlor Sever Groze din cl. VII.

Ce e nou?

Conferența din Sibiu a partidului național român s'a deschis la 27 octombren, sub presiul dlui dr. Ioan Rațiu, luând parte 136 de delegați. In cuvântul de deschidere, dl dr. Rațiu a desvoltat cauzele pentru care a trebuit să se convocă acésta conferență. Causa cea mai de frunte este nemulțumirea generală, provocată de un timp încóce: prin dese procese politice, prin tendințele forțate de maghiarizare ale institutelor noastre naționale de cultură, precum și prin persecuțiunea mai multor bărbați fruntași de ai noștri, care tóte țin in continuaă iritare și agitațiune spiritele. Făcându-se verificarea, biuroul se constituie astfel: president dl Vincențiu Babeș, vicepresidenți dnii Vas. Rațiu și George Popa, notari dnii Andrei Cosma, dr. Ion Mihu, dr. Cornel Diacovich și Sebastian Olariu. Apoi dl dr. Vasilie Lucaciu, raportorul comitetului central, dete cetire raportului comitetului despre activitatea sa din anul 1887 și pân' acuma; descriind starea politică, comitetul declară că in fața situațiunii agravate pentru națiunea română se cer mijloce noue și cu mult mai puternice spre apărarea intereselor noastre naționale, deci nu mai simte oportunitatea d'a subșterne la tron un memorand, după cum s'a decis in conferența din 1887. Raportul se dete unei comisiuni de 38, care s'o studieze și să vie cu o propunere. In acésta comisiune s'au ales dnii: D. Lica, Sim. Monda, G. Manu, R. Pațiu, A. Filip, dr. T. Mihali, I. Corolian, dr. I. Rațiu, F. H. Longin, dr. A. Tincu, L. Csato, G. B. Pop, dr. A. Todea, P. Barbu, N. Cristea, E. Brote, A. Berinde, dr. I. Nichita, dr. G. Popovici, A. Medan, P. Rotariu, dr. N. Oncu, C. Bredicean, dr. V. Lucaciu, dr. G. Popa, I. Trăila, E. Ungurian, A. Ghidiu, S. Căluț, V. Voina, I. Macaveiu, I. Ionaș, C. Popovici, A. Palladi, Gr. Steț, An Pop și M. Veliciu. A doua și după miédăși, comisiunea de 38 incheiându-și lucrarea, in numele ei a raportat dl V. Babeș, motivând prin un discurs de mare gravitate, că conferența generală ia act de raportul comitetului și susține întreg și neatinș programul statorit in 1881, însărcinéză comitetul să procure mijloce pentru promovarea intereselor naționale, apróbă motivele pentru cari memorandul nu s'a subșternut la tron, in sfêrșit întregesece numărul

membrilor din comitetul central la 25 și-l imputernicește să facă un memorandum, care să cuprindă toate gravaminele poporului român și să-l susțină la timp potrivit. Membri ai comitetului permanent s'au ales dñii: Vinc. Babeș, dr. I. Rațiu, G. Pop de Băsești, Cor. Bredicean, dr. A. Mureșan, dr. Oncu, I. Coroian, dr. Diaconiu, Eugeniu Brote, Nic. Cristea, dr. Barcian, dr. Diaconovici, dr. Mih. F. Hossu Longin, M. Popovici, Ghită Pop, V. Ignat, A. Filip, Vas. Raț, Lud. Csato, P. Barbu, A. Cosma, Paul Rotariu, dr. G. Popa.

Inmormântarea lui Mihail de Mocsonyi. Conform anunțului funebral publicat în nrul trecut al foii noastre, decedatul Mihail de Mocsonyi a fost transportat dela Budapesta, unde a reposat, la Foen spre depunere la odihna eternă în cripta familiară. Sosind aici cortegiul funebral la o oră după amăzi, în sunetul clopotelor dela ambele biserici, românescă și sârbescă, a fost, scrie »Fóia Dieces.« postat în sfânta biserică română pe un catafalc îmbrăcat în negru și pompos împodobit cu făclii și o mulțime de cununi alose: dela duiosii fii ai decedatului, dr. Alesandru și dr. Eugen Mocsonyi de Foen, dela toți ceilalți membri ai ilustrei familii, dela neobositul și veteranul amic al familiei, domnul Vincențiu Babeș și familia, precum și dela alți amici și stimători ai defunctului. Asemenea a fost îmbrăcată în negru sfânta biserică până la altar, precum și ușa principală de intrare. Ceremoniile inmormântării s'au efectuat în ziua de 6/18 l. c. la 10 ore înainte de amăzi, premergând acestora celebrarea sfintei liturgii prin părintele administrator protopresbiteral, Aureliu Drăgan, asistat de preotul local Nicolau Popa și de preotul sârbesc din loc, în prezența mult inrăstăților fii, care cu profundă consternațiune au petrecut pe părintele lor iubit până la locul de odihna, a mai multor membri din ilustra familie, a nedespărțitului amic din tinerețe, dl V. Babeș, și a unui public numeros, încât biserică cea spațioasă a fost pre mică de a cuprinde poporul, care s'a adunat să aducă tributul din urmă scumpului nr decedat. După inmormântare s'a împărțit la biserică, la școlă și școlari, precum și între săracii comunei peste 200 fl. v. a.

Oglinda lumii.

Șoiri străine. Dl dr. H. Mitrea, român din Ardeal, care acum se află în serviciul Indiei holandeze, a fost înaintat la rangul de medic dirigent în orașul Makassar din insula Celebes. — *Din Anvers* se scrie, că la academia de acolo sunt înscriși pentru anul școlastic curent 20 de tineri români. Patru din aceștia sunt silvănieni (din Săcele), ér ceilalți din România.

Un doctor nou. Dl Melchior Hârșu, de loc din Ploesci, corespondentul nostru din Berlin, a susținut cu succes înaintea universității din Berlin, disertațiunea sa inaugurală pentru obțințiunea titlului de dr. în medicină și chirurgie. »Beitrag zur Aetiologie der Haematocele retrouterina« e titlul tesei dezvoltată de dl Hârșu.

Jubileul lui Moltke. Sâmbăta trecută s'a serbat la Berlin a 90 a aniversare a nașterii lui Moltke. În capul celor cari au pregătit serbarea a fost chiar împăratul, care a dat un ordin ca în ziua de serbare toate drapelele din garnisóna din Berlin să fie duse înaintea casei lui Moltke unde să facă salutul. O asemenea cinstire mare n'a ajuns nici p'un general german. După Te Deum, la care au asistat tot ce Berlinul are mai distins, împăratul Vilhelm și soția sa, regele Saxoniei, marele principe de Hessen și Ba-

den, precum și toți principii aflători în capitală s'au dus la locuința feldmareșalului pentru a-l felicita în persoană și a-i aduce tot de-odată și omagiile întregii armate și marinei germane. La retragerea cu torți ce s'a făcut seara au luat parte ca purtători peste 15 mii ómeni, cără cari trebuie a se adăoga peste o sută de mii numărul aceloră cari au participat ca spectatori.

Emanolparea femellor în Turcia. DAMELE mahomedane încep a da de lucru autorităților turcești. Autoritățile supreme ale statului și cu deosebire preoțimea a fost silită a face pașii trebuințoși în contra acestei noue mișcări a femellor turcești. De un timp încóce Turcii încă pretind mai multă cultură, mai mult spirit dela femeile lor și deja sunt foarte multe familii mai cu stare, cari țin pe lângă ficele lor crescătoare din străinătate, ba încă unii își dau ficele în institute de creștere, întocmite conform spiritului modern. Se înțelege, că femeile crescute în ast mod doresc și ele libertatea celorlalte femei europene; doresc dorințe, cari de loc nu se unesc cu starea lor, fără drepturi, de până acuma și cu poligamia. Imitază din cale afară damele europene, și chiar pe străde și la petreceri publice se pórta atât de liberal, încât în orașele apusului ár produce scandal. Preoțimea condamnă aceste noue porniri ale femellor și softele încă sunt cu totul în contra influinței europene, care a început a străbate în viața de stat și socială a imperiului turcesc. Cu tote acestea cesțiunea emancipării femellor în Turcia e privită ca o însemnătate mare și așteptă cu viu interes desvoltarea ei mai departe.

Telefonul și religia. Intre alte scopuri la cari se întrebunțază telefonul, este și acela de a servi ca mijloc pentru propagarea religiei creștine. Astfel la Birmingham s'a introdus telefonul într-o biserică, care a fost apoi legată tot prin telefon cu suburbiile departate și sărace. Cei bolnavi séu săraci din suburbii, neputând merge la biserică, pot să asculte liturghia cu telefonul. Rețéua de telefon se estinde până la depărtare de 7 kilometri.

Invenție contra horcăitului. Un berlinez a inventat și a cerut dílele aceste patenta pentru o invenție curiosă: un aparat care póte opri pe om să nu horcăească nóptea. Aparatul este construit din cauciuc, se pune nóptea în giurul gâtului și este construit așa că peste nópte oprește pe om a dormi cu gura deschisă, când apoi nici nu mai horcăește.

Apă caldă pe stradă. Pe străđile tuturor orașelor mari se găsesc ađi mașine automate în care aruncând câte o piesă de ban ese afară printr'o deschidătură gazetă, sticlă de parfum etc. În Paris sunt ađi mașini din care iese apă fierbinte decât cineva aruncă cinci centime la locul ficsat. În felul acesta cine voește să aibă apă caldă séu fierbinte, se duce și ia, aruncând bani în mașina automată. Cu această apă cei cari nu au acasă rost, pot să-și fêrbă ceaiu, să spele, să încălđească chiar trásurile.

Fetele cele mai bogate din lume. S'a făcut nu de mult lista fetelor celor mai bogate din America. În această statistică intră și femeile tinere, măritate de currend. În capul lor se află Miss Jenny Flood, care posedă o avere de 100 milioane de dolari și care nu vré să se mărite din cauza fricei că lumea o ia pentru banii ei. În rëndul al doile vine dna Barios, vêduva președintelui republicei Guatemala, împușcat la 1885. Dna Barios care trăește actualmente la New-York, e vorba ca să se mărite din nou, de astă-dată cu regele Milan, al Serbiei.

Casă de fer. S'a construit la Trèves o casă de fer, cea dintâi care s'a construit până acum. Zidurile, tavanul, șcările și chiar porțile principale sunt de

fer. Noua casă are trei etagiuri și se deosebește printr'un stil elegant. Lemn n'a fost întrebuințat de loc la această construcțiune, decât la ușile din năuntru. Cheltuelile nu sânt mai mari decât la facerea unei case de piatră.

Nervositatea francoeselor. Se știe că francezele sânt femei entusiaste, pasionate și foarte multe din ele nervoase reu. Doctorul Rochard a arătat într'o ședință din zilele trecute la Academie, că această nervositate este principala cauză pentru care populația Franței nu pré crește. Numitul doctor, basat, pe date statistice, a demonstrat că in ultimul timp populația descrește, că actualmente in Franța se găsesc sute de mii părechi de căsătoriți cari n'au copii. Causa este nu că nu vor să aibă, ci că femeile sânt nervoase, inapte de a concepe. Trebuie, așisavântul doctor, ca să se schimbe regimul de creștere, de hrană și viață a femeilor, pentru ca nervositatea să mai scadă și astfel populația să crească.

Telefon oare prețioasă furtuna. S'a făcut o nouă descoperire asupra modului d'a se transmite sunetele la telefon. Aședând doi drugi de fier la distanță de 7 seu 8 metri unul de altul și puindu-i in comunicație de o parte prin un fir de aramă înfășurat in cauciuc, și de altă parte prin un telefon, poți prețioasă, cu cel puțin 12 ore înainte, o furtună prin sgomotul surd care se aude in instrumentul receptor. Incelt cu in-cetel, cum furtuna se apropie, auți un sgomot asemenea grindinei care lovește gémurile dela ferestre. Fiecare fulger și, prin urmare, fiecare tunet care îl insoțește, produce o lovitură asemenea unei petre aruncate intre diaphragmele instrumentului. Tóte schimbările atmosferice se deosebesc prin sgomote ce ómenii obișnuiți cu telefonul pot să le observe. Această nouă descoperire va face neprețuite serviciile biurourilor de meteorologie.

Pentru dómne tinere.

Păstrarea merelor in stare próspectă timp mai îndelungat, fără de a-și perde aroma, se póte face in modul următor: Se ia năsip foarte fin și curat, acela se întrebuință pe plăci (table) de tinichea seu și de metal, dar năsipul să nu fie pré indelat, după aceea punându-se pe un loc uscat și aeros, se lasă să se recoréscă bine. In acest năsip se aședă merele cele mai sănătoase și nelovite ori nevătémate, așa ca să nu ajungă unul la altul. Vasul in care se aședă apoi merele să fie cât se póte de bun, spre a nu pénétrunde aerul in el. Se pune un rând de mere, năsip și éráș mere și umplându-se se inchide bine cu un fund.

Ca să nu se spargă sticla lampel. Lampa jócă in tóte menagele un rol foarte important. Cunóșceți ceva mai neplăcut ca o sticlă de lampă care se sparge? Ne ardem adesea degetele pentru a ridică bucațelile, fitilul fumegă, trebuie să aprindem lumânarea până găsim altă sticlă. Pentru a evita acestea desagrame, se va muiá mai întei sticla de lampă intr'un vas cu apă rece, care se va pune apoi pe foc unde va sta până ce apa va incepe să fiérbă. Sticla care a suferit această operațiune nu se va sparge nici odată.

Felurimi.

Câte milióne de ómeni pot trăi pe pământ? Cu această întrebare s'a ocupat in ședința dela British-Association un învățat englez. Elă ce a spus el.

Pe pământ locuiesc in prezent 1468 milióne de ómeni. Aceștia se sporesc inse mereu. Se naște numai între-barea câți vor fi ómenii atunci, când se vor spori intr'atâta încât pământul să nu-i mai încapă? Invéțatul englez spune că pământul nu póte nutri mai mult de 5994 milióne ómeni și că peste 182 ani ómenii se vor fi sporit atât de tare, încât nu vor mai puté trăi unii de alții. Așá dar la 2072 ómenii vor fi atât de mulți, încât nu vor mai avé ce să mănânce, decă cumva până atunci nu va intreveni ceva, vre-o choleră, ciumă etc., care să strice socotéla invéțăților.

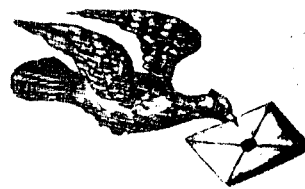
Oât mánâncă un om. Un statistician frances a făcut socotéla că un om care a trăit 70 ani, a consumat atâta nutriment cât ar umplé in douézeci de vagóne, seu cu alte cuvinte 80,000 kilograme carne. Socotéla pare a fi destul de esactă, căci decă împărțim acel nutriment la 25,000 zile, vine pe zi trei kilograme și 200 grame nutriment, cât in adevér consumă un om care nu e tocmai mare mánâncios.

Cea mai mloă oarte din lume e de sigur un volum din Divina Comedia alui Dante, apărută la Padua. Cărticeica acésta este atât de mică, încât se póte atérná de lanțul ciasornicului; foile acestei cărticele nu se pot citi decât cu microscopul. Cartea de altfel nu s'a tipărit pentru a fi citită de public, ci numai pentru a o espune la o espiziție tipografică.

Doctorie nouă pentru creșterea părului. Pentru a crește părul, se recomandă acum linteá. După o analiză făcută de savanți, linteá posedând mult fer este foarte bună contra pleșuviei. Alergați pleșuvilor la linte și nu mai máncați decât supă de linte, mán-care de linte, linte friptă!

Trăsnetul. Când cineva aude trăsnetul, ține să știe ce distanță se află norul furtunos care l'a produs. Pentru a aprecia acésta distanță, n'are decât să se numere secundele care trec intre momentul in care se zărește fulgerul și momentul in care se aude sgomotul trăsnetului, ș'a inmulți acest număr cu 333. Totalul va arată in metrii distanța căutată; căci se știe că sunetul percurge 333 metri-pe secundă.

Poșta redacțiunei.

Dnei A. X. in Iasi. A sosit tocmai la incheierea foii. Le vom face loc cât mai curénd. Ne place a sperá, că de acuma înainte ne vom întélni cât mai adeseori in colónele foii nóstre

Dnei Marți N. Le vom întrebuință. Mai trimiteți și altele, dar întocmai după cum le cân-

tă poporul.

De-acum etc. Una vom publicá din ele.

Călindarul săptămânei.

Đia sept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin.	22 după Rusalii Ev. dela Luca c. 6 gl. 16, a inv. 1.	res.	ap.
Duminecă	21 Cuv. Ilarion	2 Pom. Rps.	6 37 5 51
Luni	22 Par. Averchie	3 Gotlieb	6 38 5 49
Martí	23 Ap. Iacov fr. Dlui	4 Par. Barom.	6 40 5 47
Mercuri	24 Mart. Areta	5 Emerica	6 42 5 46
Joi	25 Mart. Macrim	6 Leonhard	6 44 5 44
Vineri	26 † M. Mart. Dimitrie	7 Engelbert	6 45 5 43
Sămbătă	27 Mart. Nestor	8 Claudius	6 46 5 41

Trellunul oot-deo. a inceput cu numerul 40. Toți aceia a căror abonamente au expirat, sânt rugați a le innoi de timpuriu, ori a ne innapoiá nr. acesta, ca să-i ștergem din registrul abonațiilor.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang in Oradea-mare.